BLATENSKÝ SPECIÁL

Alena Hönigová

Květnovské

hudební

slavnosti

Možná vám přijde zvláštní, že by nějaká budova mohla mít vzpomínky. Ale je to tak, myšlenky, emoce i atmosféra událostí se jaksi vsakují do zdí a přetrvávají tam po staletí. Já už toho hodně pamatuji, ale dnešní svátek svatého Michaela je pro mě velkou oslavou, a tak jsem si dopřál trochu hezkého vzpomínání na nedávné události. Tím myslím tedy posledních šest let, v mém životě je to pouhá chvilka.

Stephan Rath, Daniel Deuter a Stefan Maass z Batzdorfer Hofkapelle s Ivetou Rabasovou Houfovou. Foto M. Bílek, 2020.

Začalo to rozhovorem, který jsem vyslechl před jednou ze zdejších obecních akcí. Ne nadarmo se říká, že i zdi mají uši. Manželé Tollarovi diskutovali o nějakém festivalu, který se prý s velkou slávou konal na zámku Jezeří a teď by ho snad mělo pořádat naše Blatno. Abyste tomu rozuměli, byl jsem tehdy docela spokojený. Již nějakou dobu jsem měl novou střechu a byl jsem tedy z nejhoršího venku, a také jsem se cítil docela nepostradatelný s tou spoustou akcí, která se zde konala. Ale to víte, lesk a sláva světel nějakého zámku a hudba, to mě nenechalo chladným.

A skutečně ještě téhož roku v létě se v květnovském kostele konal koncert, prý s cembalem, a to je nástroj, na který si dobře pamatuji ještě z dob, kdy jsem býval mladík. Má takový sladký, zvonivý zvuk – je to nádhera, i když tedy, co se bohatosti a velkoleposti týče, nedá se srovnávat s varhanami, které pro mě stavěl ten slavný stavitel Ignaz Schmidt. Ten čas tedy letí, za dva roky mu nesmím zapomenout poblahopřát k 300. narozeninám!

Miki Takahashi a Alena Hönigová. Foto M. Bílek, 2020.

No a o rok později se konal v kostele Navštívení Panny Marie v Květnově celý festival! Přijela sem taková malá Japonka, prý z Anglie, vypadala jako holčička, ale když vzala housle do ruky, to bylo něco! Hrála o tom příběhu, co je vyobrazený na zdech květnovského kostela – Růžencové sonáty od Bibera, ano, tak se ta skladba jmenovala.

A v sobotu tam byli zase takoví fajnoví pánové někde od Míšně z Batzdorfského zámečku.

Pozorně jsem je sledoval, když si pochutnávali vedle U Štěpána. Jeden z nich hrál v poledne sám na violoncello a prý k tomu něco docela vtipného vykládal. V podvečer pak hrál celý orchestr hudbu z doby mých dědů, slavného Schütze a Bibera a také českých a moravských skladatelů, o nichž jsem vůbec nevěděl, nějakého Mazáka a dalších. Večer se povídalo, že s nimi zpívala také Viola Blache, kterou nebylo jen radost poslouchat, ale také se na ni dívat. V neděli to celé zakončil Braniborským koncertem od Bacha orchestřík tedy Orchestrina Pangea z Prahy.

Na jednu stranu, jsem z toho měl velkou radost, protože mám květnovský kostel moc rád a také celý zdejší kraj. Hudbu, která se tam hraje, sice neslyším, ale vnímám ty jemné krásné vibrace, které se pak šíří dodaleka.

Na druhou stranu, ve vší skromnosti vím, jak nádherná akustika je mezi mými zdmi! „A co já?“, říkal jsem si, „sice to tady není momentálně zrovna reprezentativní, ale koncert by se tu přeci uspořádat dal, a to byste viděli, jakou bych vykouzlil atmosféru“.

Docela mě tedy potěšilo, když jsem se na podzim doslechl, že následující rok se bude jedno z festivalových představení konat i u mě. A to ne ledajaké, „Formosanta a Amazan“ se švýcarským souborem Kesselberg a íránskou výtvarnicí Yasmin Golshani. Docela exotické, ne? A byla to tedy nádhera – nevěřil bych, že tu krásnou pohádku o fénixovi, princezně a princovi, kteří procestují celý svět, aby se znovu po všech nástrahách našli, napsal Voltaire. Ale on ji tedy notně upravil (přímo pro mě!) a také odvyprávěl básník Petr Koudelka. Ještě dnes mi to zní v uších: „*A hudba hraje!*“. A pak hráli: Ilze u violoncella, Lenka a Daila na housle a Andreas na violu a Alenka na cembalo.

Lenka Torgersen, Daila Dambrauska, Andreas Torgersen, Ilze Grudule, Alena Hönigová a Petr Koudelka v programu Formosanta a Amazan. V pozadí Labyrint od Yasmin Golshani. Foto M. Bílek, 2021.

Bylo vidět, že se jim ta pohádka také líbí a docela se smáli, když se ukázalo, že některé postavy z příběhu sedí v publiku. Všude zde byly krásné mozaiky od Yasminy a tomu celému vévodil její fénix, který mně pak věnovala na památku!

V květnovském kostele hrála zase ta naše Lenka, tedy Lenka Torgersen, to je vám náramná virtuoska, takové vášnivé italské sonáty.

Lenka Torgersen, Ilze Grudule a Alena Hönigová v programu Tra le montagne. Foto M. Bílek, 2021.

A v sobotu o matiné zase Iva Lokajíčková na flétny, a dokonce na čakan! Byl jsem zvědavý, co tam s tou sekyrkou bude dělat, ale je to taková hluboká flétna. Iva na ni hrála i na jedné slavnosti u mě, a to byste nevěřili, jaké tóny a úžasné rychlé pasáže se z ní dají vyloudit. Škoda, že už Iva není mezi námi. Já jsem si s ní užil tenkrát dost legrace.

Iva Lokajíčková na festivalu v roce 2021. Foto M. Bílek.

I teď mě utěšují slova *Písně písní*, jejíž zhudebnění pak v květnovském kostele zahrála Batzdorfská dvorní kapela. Bibli znám dobře, také jsem si za svůj život vyslechl pěkných pár kázání, ale ty Šalamounovy texty jsou moje oblíbené – jsou o lásce i o vášni – a hudbou, tak, jak ji hráli batzdorfští, se dají vyjádřit snad ještě lépe než slovy.

Myslím, že jsem se s tou Formosantou a Amazanem docela blýsknul, protože na podzim už se začalo mluvit o tom, že v nadcházejícím roce budu do festivalu zapojen ještě více, a dokonce, že jedno představení se bude točit kolem sv. Michaela. Prý „dotyky viditelného a neviditelného“, myslel jsem si trochu posměšně, to by mě ale jeden musel poslouchat. Už nějakou dobu se mi stýskalo po mých starých varhanách, moc dobře jsem věděl, že naštěstí po všech peripetiích skončily v Drážďanech a tušil jsem, že Kristian Wegscheider je dal aspoň částečně do kupy, je to totiž velmi schopný restaurátor a v nástrojích z mého mládí se dobře vyzná. Ale byl jsem asi jediný, lidé zkrátka nemají stejný přehled jako my. Snažil jsem se to nějak sdělit, ale nikdo mi nerozuměl, až jsem v zoufalství vše odevzdal prozřetelnosti. Koneckonců nejsem zasvěcen jen tak někomu, ale samotnému archandělu Michaelovi! V lednu se začaly věci konečně hýbat a o mých varhanách se dosti spletitou cestou plnou „náhod“ dozvěděli místní. Kristián je prý musí urychleně prodat, protože půjde do penze a zavírá dílnu a byl by rád, kdyby se vrátily domů. Byl jsem trochu skeptický, protože se už dlouho mluvilo o nové kanalizaci a řadě dalších věcí, na které byla potřeba spousta peněz. Když jsem se dozvěděl, že zastupitelstvo odhlasovalo, že obec odkoupí píšťaly z mých varhan zpět, musím přiznat, že jsem byl opravdu dojat.

Pak už to šlo ráz naráz: do Čech byly převezeny píšťaly a zkoušelo se všechno možné, aby se sehnaly peníze na jejich opravu. A také se o mně dost psalo. Moc pěkně to ve své kronice vyložila Wolftraud de Concini, taková veselá Italka s šibalským úsměvem a foťákem v ruce, která pak na festival přijela se svým pejskem Zampou.

Novinářka a fotografka Wolftraud de Concini.

Letní festival v roce 2022 už vibroval atmosférou tohoto nečekaného nálezu. Hned na prvním představení se souborem Kesselberg byly použity nové barevné reflektory (zakoupené speciálně pro mě). Obzvláště si z něj pamatuji, jak hrála jejich vedoucí, cellistka Ilze Grudule, skladbu od švýcarského skladatele Christiana Zehndera „Andělské dialogy“. Bylo to docela magické.

Ensemble Kesselberg (Lenka Torgersen, Daila Dambrauska, Andreas Torgersen, Ilze Grudule a Alena Hönigová) v programu Michael aneb Andělské dialogy, nahoře projekce Anděla od Wolftraud de Concini. Foto M. Bílek, 2022.

Druhý den jsem mohl konečně prokázat, že mohu hostit i celý orchestr a žádná rychlá pasáž virtuosních nástrojů nebude smazána, a to i přesto, že moje akustika není nijak suchá a nechává zvuk nástrojů krásně rozeznít. Podvečerní koncert byl velká sláva, protože Batzdorfský orchestr slavil své 30. výročí, a to největšími hity z drážďanského repertoáru s patřičně vtipným komentářem k programu a hvězdami jako je hobojistka Xenia Löffler.

Batzdorfská dvorní kapela s námi slaví 30. narozeniny. Foto M. Bílek 2022.

Mezitím se už zkoušelo v květnovském kostele na provedení *Stvoření* od Haydna. Pro náš festival upraveno na míru pro smyčcový kvartet s cembalem. Petr Koudelka z původního německého libreta vytvořil úplně novou báseň totiž poemu. (A slyšel jsem, že mezitím vyšel knižně pod titulem *Vzpomínky na Stvoření. Den díkůvzdání.*) Hrály prý známé tváře Miki, Daila, Andreas, Ilze a Alenka. A celé to doprovázela kaligrafie, jejíž kurzy u nás v Blatně právě proběhly.

Petr Koudelka, Miki Takahashi, Daila Dambrauska, Andreas Torgersen a Alena Hönigová hrají Vzpomínky na Stvoření. Foto M. Bílek, 2022.

Málem bych zapomněl, že od té doby zdobí můj – třebaže zatím polorozbořený – kůr napodobenina mých varhan, kterou mi daroval Kristian Wegscheider. Když se kostel hezky nasvítí, tak byste nepoznali, že jsou varhany jen z kartonu, vypadá to jako za starých časů. Se vzrušením také sleduji, jak si lidé adoptují moje varhanní píšťaly. Prý se na nějakém webu dají zmáčknout jednotlivé klávesy a zahrají pak jako píšťaly v jednotlivých rejstřících. Sice dost pochybuji, že zvuk by dokázal napodobit můj krásný nástroj, ale i tak mě to vždy zahřeje u srdce. A představte si, ne že by to byla nějaká hurá akce, to se podaří leckde. Sbírka byla zahájena v červnu 2023 a stále pokračuje, jedna píšťala byla adoptována zrovna nedávno.

V srpnu 2023 u mě instalovali velké plátno a přímo při představení se na něj promítalo, jak malířka Bettina Zimmermann ilustruje to, o čem zpívali Anička Hlavenková a Jan Kobow. Na fortepiano (dnes tomu říkají, myslím, kladívkový klavír) je doprovázela Alenka Hönigová. Ale to hlavní pro mě bylo, že hráli písně Johanna Josepha Röslera.

Musíte rozumět, byl to kdysi náš soused, jezdil pravidelně s knížetem Lobkowitzem na zámek Jezeří. Moc milý a nadaný člověk, prý se pak proslavil ve Vídni, ale nedožil se příliš vysokého věku. Mimochodem ten tenorista Jan Kobow sem přijel až z Franků obytným vozem a pak bydlel vedle Pensionu. Byla to docela legrace, měl to tam náramně zařízené a moc krásně ty básnické texty s Aničkou vyprávěli. Jan německy a Anička česky. Ty texty pro ni přebásnil náš Petr Koudelka a prý to pak vyšlo na cédéčku i v notách.

Jan Kobow a Alena Hönigová hrají píseň Spánek od J. J. Röslera. V pozadí ilustrace Bettiny Zimmermann. Foto M. Bílek, 2023.

Hned druhý den začaly pěvecké kurzy a tenkrát jsem netušil, že se s jejich absolventy ještě mnohokrát setkám.

Julie a Magdalena Rovenské na kurzech s Janem Kobowem a Annou Hlavenkovou v roce 2023. Foto Woftraud de Concini.

Zároveň probíhaly zkoušky na další koncerty. Flétnista Karel Valter a kytarista Jan Tuláček si mě získali pro hudbu, o které jsem neměl příliš vysoké mínění. Vídeňskou kavárnu 20. let 19. století nebo biedermeier jsem považoval vždy za spíše sentimentální, ale tohle bylo vážně báječné!

Docela s tím kontrastoval nedělní koncert Batzdorfské kapely s hudbou rodiny Bachů v květnovském kostele s titulem „Světe, dobrou noc!“ Ale nebylo to smutné, spíš se to člověka hodně osobně dotýkalo. Cynik by řekl: oko nezůstalo suché.

Karel Valter a Jan Tuláček v programu (Ne)snesitelná lehkost bytí. Foto M. Bílek 2023.

Joowon Chung s Batzdorfer Hofkapelle. Foto M. Bílek, 2023.

V roce 2024 jsem podstoupil důkladnou zdravotní a také kosmetickou kúru. Dnes v roce 2025 už mohu říci, že mi moc pomohla, nechci se chválit, ale minimálně zvenku už vypadám parádně. Mám úplně novou omítku, schody a veškeré detaily jsou vážně krásně opravené.

Před rokem jsem ale ještě nebyl zcela zotaven a procházel různými komplikacemi. Nejdřív jsem byl trochu dotčen, že se festival nebude konat u mě. Nakonec jsem byl ale rád, že mi vytrhl trn z paty kostel Navštívení Panny Marie v Květnově. Koneckonců na festivalu mi záleží a jsem zvyklý poskytovat jen prvotřídní služby. Všichni hudebníci byli ubytováni v Pensionu Blatno hned vedle, a tak jsem celé dění mohl bedlivě sledovat.

Festival v roce 2024 zahajoval barokní soubor až z Norska se sopranistkou Guro Evensen a jedním Angličanem. Jmenuje se Alex Potter a zpívá vysokým hlasem jako altistky. Prý to byla nádhera, jak ti dva zpívali! Co jsem si všiml já, tak je to dost vtipný chlapík a vyslovený gurmán. O přestávce proběhla poprvé soutěž o nejlepší regionální koláč a Alex se prý po přestávce musel převléct do čisté košile, protože předtím dosti zuřivě ochutnával. S hobojistou Fredrikem Hjemli pak brzy vypátrali Černý rybník nad Mezihořím a všichni se tam chodili koupat. To mi připomíná, že to byl první festival s teplým počasím. Opravdu paráda!

Alena Hönigová, Ondřej Šindelář a Alex Potter. Foto M. Štefec, 2024.

Norský soubor Nivalis Barokk se sopranistkou Guro Evensen. Foto M. Štefec, 2024.

Sobotní matiné s violou d'amore muselo být něco extra. Tahle viola má totiž daleko více strun než běžná viola, a dokáže vyloudit zvuk jako smyčcový kvartet nebo hrát melodii i doprovod zároveň.

Podvečerní koncert patřil Batzdorfskému orchestru. Čekal jsem, že bude pěkný, ale Händelovy mariánské kantáty se sopranistkou Marií Henriettou Reinhold všem vyrazily dech.

Hodně se také mluvilo o nedělním koncertu. Naše stará známá Ilze Grudule s sebou tentokrát přivezla houslovou legendu Pabla Valettiho a lotyšskou cembalistku Ievu Saliete. Zahráli nám hudbu extravagantního lotyšského skladatele Müthela s takovým přehledem a virtuozitou, že se kdekomu protočily panenky.

Pablo Valetti, Ieva Saliete, Christoph Rudolf, Ilze Grudule, Ricardo Gil Sánchez. Foto M. Štefec, 2024.

Letos jsem myslel, že už mě festival ničím nepřekvapí. Ale když mě už dva týdny před festivalem začaly okukovat nějaké malířky, začal jsem tušit, že se mýlím. Ne, že bych nikdy nestál modelem, ale už je tomu nějaký pátek. Mluvilo se o malířském soustředění malování v plenéru (moc se mi to francouzské slovo líbí, i když se dá říct jednoduše v krajině) a středobodem toho všeho jsem byl já osobně. Brzy jsem mezi nimi rozpoznal Bettinu Zimmermann, která projekt vedla, a když jsem pak na vernisáži viděl, jak mě umělci vidí malířskýma očima, musím přiznat, že jsem se trochu zapýřil.

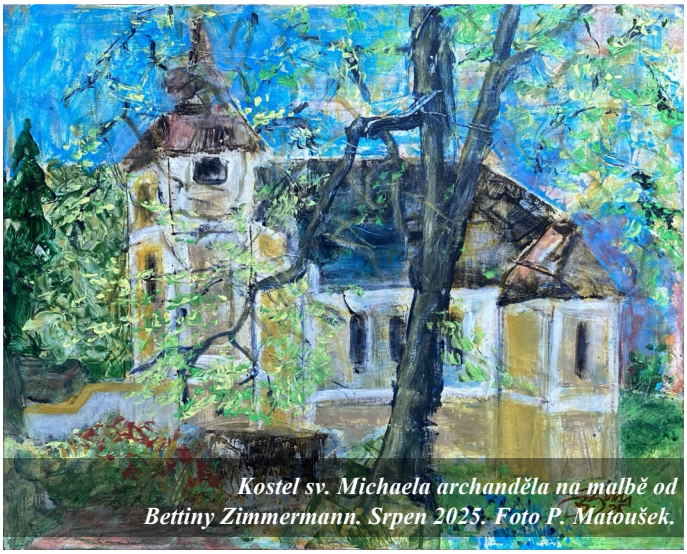

Kostel sv. Michaela archanděla na malbě od Bettiny Zimmermann. Srpen 2025. Foto P. Matoušek.

Hned na to začaly zkoušky na festival. Zvědavě jsem pozoroval, jak sem přivážejí cembalo, pultíky i tympány a staví velké pódium vzadu, nejméně pro dvacet zpěváků a pozoroval zpočátku trochu neklidnou atmosféru. Ne takovéto hemžení, jako když mě naši láskyplně uklízejí a zdobí na festival, připravují reflektory, pak přinášejí programy a květiny a občerstvení, ale něco jiného. Prý jim nepřijel nějaký slavný zpěvák, který zde měl vést také kurzy a zpívat dva koncerty. Bylo mi ho líto, že skončil v nemocnici, vždyť jsem si v minulém roce také užil své. Kdekdo běhal z kostela do úřadu, kde bylo připraveno druhé cembalo na zkoušky, telefonoval a diskutoval. Po chvíli se však situace utišila, a začal se zkoušet upravený program. Vše jsem plně pochopil až na zahajovacím koncertě. Když sbor z Pockau pod vedením Elisabeth Rohloff (to je od vedle z německé části Krušných hor) spolu se sólisty Magdalenou a Julií Rovenskými, Petrem Porubským, Eduardem Kácalem a Martinem Gurbaľem, za doprovodu smyčců s cembalem a tympány zazpívali úvodní takty Bachovy kantáty „Vzhůru ke hvězdám", mluvili mi ze srdce. Ukazovat ke hvězdám je sice můj denní chléb, ale v novém kabátě a rozezvučen takovou hudbou to šlo obzvlášť dobře. Edu, Magdu a Julii už jsem znal z pěveckých kurzů a řečené sestry Rovenské také zpívaly na benefičních koncertech pro opravu mého kůru. Byl jsem hrdý, jakých úspěchů od té doby všichni dosáhli.

Bachova kantáta Vzhůru ke hvězdám. Festivaloví hudebníci pod vedením Aleny Hönigové a Kantorei Pockau pod vedením Elisabeth Rohloff. Foto P. Matoušek.

Díky Edovi se nám podařilo pro festival narychlo získat náhradu v podobě slavného operního zpěváka Martina Gurbaľa. Alt Petr Porubský zase narychlo nastudoval zcela nový part. Doufám, že je u nás brzy zase uvidím! Dmul jsem se také pýchou, když za barokní tympány zasedl Vavřík Bezděka přímo od nás z Blatna, znám ho odmalička a je mu teprve třináct! Klobouk dolů, na ty barokní tympány hrál citlivě a má báječný rytmus.

Sólisté Bachovy kantáty Vzhůru ke hvězdám: Eduard Kácal, Magdalena Rovenská, Julie Rovenská, Petr Porubský, Martin Gurbaľ. Foto P. Matoušek.

Sobotní koncert už pokračoval v klidu. Na programu byly skladby od Karla Blažeje Kopřivy a Jana Jakuba Ryby. A podržte se, k tomu Rybovu cembalovému koncertu se prý nenašel cembalový part. Alenka si ho musela složit sama a říkala, že to nebyla žádná legrace vymyslet ho tak, aby pasoval ke všem zbylým partům. Violista Andreas se těmi vyhrávkami vyloženě bavil a spolu s kontrabasistou Jánem kolem sebe notoricky šířili dobrou náladu. Houslistka Sarah Flögl a její sestra Julia u cella zase chronicky vibrují klidem a pohodou.

Koncert s J. J. Rybou a K. B. Kopřivou. Zleva: Veronika Manová, Andreas Torgersen, Daniela Braun, Alena Hönigová, Sarah Flögel, Julia Flögel, Ján Prievozník, Martin Gurbaľ. Foto P. Matoušek.

Houslistka Veronika Manová narychlo vytáhla z rukávu Rybův dosud nevydaný smyčcový kvartet, a tak byl i tento koncert zachráněn. Na koncertě jsem se také dozvěděl, že v koláčové soutěži obhájil loňské první místo Květnov.

Závěr festivalu byl velkolepý: 350. výročí úmrtí mosteckého rodáka Andrease Hammerschmidta, završení dlouholetého výzkumu batzdorfského kontrabasisty Svena Rösla. Batzdorfská kapela tentokrát spojila síly se špičkovým vokálním Ensemblem Polyharmonique a představila obecenstvu jejich kdysi slavného krajana.

Batzdorfer Hofkapelle a Ensemble Polyharmonique. Foto P. Matoušek.

Umělecký vedoucí Ensemblu Polyharmonique Alexander Schneider se starostkou Blatna Ivetou Rabasovou Houfovou. Foto P. Matoušek

Zatímco v květnovském kostele zaznívala slova díků Hammerschmidtova moteta, zaplavila mě také vděčnost. Stále v mých zdech vibrovala slova interpretů, kterým se z Blatna vůbec nechtělo odjet, hudba, která zde v posledních šesti letech zněla, rozhovory přátel, kteří se zde zase setkali, i srdečný potlesk publika. Stojím na skvělém místě, pomyslel jsem si, lidé mě tu mají rádi!

Publikum v empírových kostýmech na festivalu v roce 2023.

FOTO Z KVĚTNOVSKÝCH HUDEBNÍCH SLAVNOSTÍ 2025